

УЗГОДЖЕНО

Начальник управління освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації

О.Г. Верозубов
2011 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор КЗ «Запорізький обласний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді» ЗОР

Т.Т. Митрофанова
2011 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про II тур Всеукраїнської туристсько-краєзнавчої експедиції учнівської молоді «Історія міст і сіл України»

В утвердженні Української незалежної держави важливу роль відіграють завдання формування національної самосвідомості, виховання підростаючого покоління на культурно-історичних цінностях нашого народу. Скарбницею народної пам'яті є історичне краєзнавство. Саме через краєзнавчі дослідження та історичну науку необхідно підтримувати інтерес різних верств суспільства до витоків і першоджерел своєї історії, до вивчення рідного краю, історії міст і сіл. Ці знання допоможуть нашим сучасникам і наступним поколінням збагнути зміни, які відбуваються в країні, всебічно знати, хто ми є, чиї ми діти, яка наша минувшина, традиції, культура.

На теренах України більше 30 тисяч міст і сіл.

В їх числі понад 800 міст, селищ міського типу та понад 5000 сіл, яким минуло 300 років. Деякі з них відзначили свій тисячолітній ювілей. 39 найстародавніших українських міст рішенням Уряду взято під державну охорону.

В силу соціально-політичних та економічних причин лише в XX столітті з карти України зникло майже 2 тисячі населених пунктів.

Історія населених пунктів - це історія нашої країни, історія українського народу. Ми маємо зберегти для наступних поколінь пам'ять про них.

Всеукраїнська історико-географічна експедиція «Історія міст і сіл України» (надалі - експедиція) започаткована Українським державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді Міністерства освіти і науки України, Всеукраїнською спілкою краєзнавців, Українським географічним товариством.

1. Мета: виховання в учнівської та студентської молоді патріотичних почуттів, любові до рідного краю, шанобливого ставлення до його історії, духовної спадщини, бажання пізнавати і вивчати історико-культурні надбання нашого народу, природне довкілля.

2. Завдання експедиції:

- залучення навчальних закладів, наукових установ, підприємств і організацій, широкого кола громадськості, вчених, краєзнавців до участі в дослідженні історії міст і сіл України;
- залучення учнівської та студентської молоді до краєзнавчої та науково-дослідницької роботи;
- набуття учнями та студентами поглиблених об'єктивних знань з історії рідного села чи міста, про визначні місця, історичні події та видатних людей свого краю;
- збір та систематизація краєзнавчих матеріалів до видання нової редакції енциклопедичного видання багатотомної «Історії міст і сіл України»;
- розкриття туристичних та екскурсійних можливостей свого краю;
- привернення уваги державних установ, громадських організацій, широкого кола громадян до збереження та відродження історико-культурної спадщини українського народу, пам'яті втрачених населених пунктів України.

3. Керівництво експедицією

Загальне керівництво експедицією здійснює Міністерство освіти і науки України, Правління Всеукраїнської спілки краєзнавців, Правління Українського географічного товариства. Безпосередня відповідальність за проведення експедиції та підведення загальних підсумків покладається на Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді.

Загальне керівництво II етапом експедиції здійснює управління освіти і науки Запорізької облдержадміністрації.

Організаційне і методичне керівництво експедицією безпосередньо здійснює КЗ «Запорізький обласний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді» ЗОР (КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР).

Загальне керівництво I етапом експедиції в районах (містах) області здійснюють районні (міські) відділи (управління) освіти.

4. Учасники експедиції: учні загальноосвітніх та вихованці позашкільних закладів, студенти вищих навчальних закладів I-II ступенів акредитації, інші дитячі та юнацькі об'єднання області.

5. Час і місце проведення

Експедиція носить довгостроковий характер.

Обласний тур Всеукраїнської туристсько-краєзнавчої експедиції учнівської молоді «Історія міст і сіл України» проводиться з 1 січня до 15 грудня 2011 р. на території Запорізької області.

6. Умови проведення і підведення підсумків експедиції

6. 1. Програма експедиції

Програма експедиції передбачає забезпечення комплексу дій, спрямованих на глибоке вивчення історії міста чи села, його героїчних і трагічних сторінок, знайомство з героями минулого і сучасності у контексті історії рідного краю. Орієнтовними напрямками краєзнавчого пошуку можуть бути:

- назва населеного пункту (сучасна) та її походження;
- географічне місце знаходження;
- виникнення населеного пункту, важливі суспільно-політичні віхи його історії в т.ч. дата і джерела першого письмового згадування;
- формування культурного, просвітницького, освітнього та культово-релігійного середовища;
- чинники матеріального виробництва: засоби і форми господарювання, наявність природно-рекреаційних ресурсів;
- народні промисли як форма поєднання матеріальної культури, вжиткового мистецтва і виробництва;
- визначні особистості, що народилися в цьому населеному пункті, їх внесок у розвиток населеного пункту, краю, України, світу;
- значення і роль населеного пункту у формуванні етносоціальних процесів, адміністративної структури, особливостей економічного розвитку території, державотворчих процесів;
- кількість дворів (для сіл та селищ), чисельність населення станом на ...;
- туристсько-рекреаційні та екскурсійні можливості населеного пункту.

Учасники експедиції вивчають і описують історію села чи міста відповідно до зазначених напрямів (усіх або частини).

6. 2. Вимоги до змісту та оформлення роботи

Матеріали оформляються по одному з варіантів:

- нарис-опис;
- розробка 1-5-денних туристсько-краєзнавчих маршрутів або екскурсій.

Усі матеріали подаються українською мовою в друкованому вигляді (шрифт Тіше8 Кошп 14 р{, інтервал 1,5) та на електронних носіях (на СБ-дисках). У додатки можуть входити ілюстровані матеріали (фото 13*18

см, копії архівних документів, плани і карти місцевості, схеми, малюнки, легенди тощо).

Учасники експедиції готують такі матеріали:

- **Анкета** (дані про авторську групу або автора; місто (село), район, область, навчальний заклад, клас (група), назва гуртка, прізвище, ім'я, по батькові кожного учасника і керівника групи, контактний телефон (при наявності), іншу додаткову інформацію про авторів).

- **Нарис-опис** об'ємом від 5 до 15 друкованих сторінок з додатками до 10 аркушів ілюстративних матеріалів (фотографії 13x18 см, копії архівних документів, малюнки, схеми, легенди тощо) (додаток 1).

Нарис-опис включає розділи:

1) Анкета населеного пункту:

- повна назва;
- тип (місто, смт, село);
- місце знаходження, адміністративне підпорядкування;
- існуючий, вимираючий, зниклий.

2) Вступ (давнє минуле місцевості, обставини заснування).

3) Сучасний стан.

4) Значні для міста (села) історичні події.

5) Видатні постаті міста (села).

6) Музеї населеного пункту (в тому числі шкільні).

7) Пам'ятки історії, археології, природи, культури; інші туристсько-рекреаційні та екскурсійні об'єкти.

8) Список використаної літератури та архівних документів.

- **Розробка** 1-5-денного туристсько-краєзнавчого маршруту або екскурсії (додаток 2) .

7. Підведення підсумків і нагородження

Підсумки експедиції підводяться щорічно. Для участі у II - обласному - турі матеріали, що відповідають вимогам цього положення, надсилаються на адресу КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР до 15 грудня 2011 року, окремо:

- нарис-опис міста (села);
- туристсько-краєзнавчий маршрут;
- дослідження окремого історичного об'єкту.

Краєзнавчі об'єднання та юні краєзнавці, які посіли I, II, III місця, нагороджуються грамотами КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР. Керівники переможців нагороджуються грамотами управління освіти і науки Запорізької облдержадміністрації.

Кращі роботи направляються до Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді для участі у III Всеукраїнському етапі експедиції.

8. Фінансування

Проведення експедиції на місцях, нагородження кращих учасників I-го та II-го турів здійснюється за рахунок місцевих бюджетних коштів та інших джерел фінансування згідно діючого законодавства.

9. Координатор експедиції:

Жаков Олександр Володимирович, завідувач туристсько-краєзнавчого відділу КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР;

Тел.: (061) 224-24-71;

Факс: (061) 224-02-71;

Е-шай: кгау_20СІкиш@икг.пеІ;

20с1киш.ис02.иа;

69091, м. Запоріжжя, вул. Немировича-Данченка, 46-А.

**Орієнтовні критерії
оцінювання нарисів-описів Всеукраїнської історико-географічної
експедиції учнівської молоді «Історія міст і сіл України»**

1. Відповідність щодо вимог оформлення титульного листа (5 б.):
  - назва роботи, дані про виконавців (назва об'єднання учнів чи окремих виконавців, навчального закладу, місто (село), район, область, прізвище керівника).....5б.
2. Вимоги до тексту роботи (10 б.):
  - 5-15 друкованих сторінок, шрифт 14 (Тішез   Клшп), інтервал 1.5, формат листа А-4..... 5 б.;
  - наявність електронного носія.....5 б.
3. Довідка про об'єкт (60 б.):
  - анкета (повна назва, місце знаходження, адміністративне підпорядкування, існуючий, вимираючий, зниклий населений пункт).....10 б.;
  - вступ та сучасний стан населеного пункту.....10 б.;
  - значні для населеного пункту історичні події, музеї (в тому числі шкільні), що висвітлюють його історико-краєзнавчі особливості .....10 б.;
  - видатні постаті населеного пункту, пам'ятки історії та культури .....10 б.;
  - ілюстративний матеріал (фото, копії архівних документів, малюнки, карти тощо) об'єм до 10 аркушів.....20 б.;
4. Експедиційний пошук (15 б.):
  - об'єм та глибина експедиційних досліджень .....10 б.;
  - науковість.....5 б.;
5. Якість оформлення роботи (стиль, грамотність, охайність):..... 5 б.
6. Список використаної літератури та архівних документів..... 5 б.

Максимальна сума - 100 балів.

О р і є н т о в н і к р и т е р і ї
оцінювання туристсько-краєзнавчих маршрутів Всеукраїнської
історико-географічної експедиції учнівської молоді
«Історія міст і сіл України»

1. Відповідність щодо вимог оформлення титульного листа (5 б.):
  - назва роботи, дані про виконавців (назва об'єднання учнів чи окремих виконавців, навчального закладу, місто (село), район, область, прізвище керівника).....5 б.
2. Вимоги до тексту роботи (10 б.):
  - 5-15 друкованих сторінок, шрифт 14 (Тішез Кошап) інтервал 1.5. формат листа А-4.....5 б.;
  - наявність електронного носія.....5 б.
3. Експедиційний пошук (15 б.):
  - об'єм та глибина експедиційних досліджень.....10 б.;
  - науковість.....5 б.
4. Відповідність методиці складання туристсько-краєзнавчого маршруту та повнота поданої інформації (65 б.):
  - вступна частина.....10 б.;
  - довідкові дані про екскурсійний маршрут: тематика, перелік населених пунктів та екскурсійних об'єктів в них, на який вік учасників розрахований маршрут, сезонність, вид транспорту чи способу пересування, відстань ....10 б.;
  - картографічний матеріал, у тому числі схема маршруту.....10 б.;
  - ілюстративний матеріал (фото, копії архівних документів, малюнки то-що) об'єм до 10 аркушів.....10 б.;
  - опис оглядово-пізнавальних об'єктів на маршруті.....20 б.
  - довідкова інформація: режим роботи екскурсійних об'єктів, розклад руху транспорту, місця ночівель та біваків, закладів харчування.....5 б.
5. Якість оформлення роботи (стиль, грамотність, охайність):.....5б.

Максимальна сума - 100 балів